

b) Metoderapport

1. Jarle Kallestad
2. Lederkonflikt, krise og splittelse i trosmenigheten Levende Ord Bibelsenter, Bergen
3. En rekke artikler publisert i Vårt Lands papir- og nettutgave februar - desember 2006
4. Vårt Land, Kongens gate 22, 0106 Oslo. Tlf. 22 310 310.
5. Jarle Kallestad, Vårt Land, Regionkontor Vestlandet, Kong Oscars gate 10, 5017 Bergen, tlf. 55 36 90 30
6. Redegjørelse for arbeidet:

a) Arbeidet kom for igang etter tips om at menighetens informasjonssjef var i ferd med å si opp sin stilling. Den anonyme tipseren tilhørte den delen av mitt nettverk som har spesiell kunnskap til nykarismatisk kirkeliv.

Bakgrunn for saken:

Trosmenigheten Levende Ord var en suksesshistorie i Kristen-Norge, basert på vekst, antall medlemmer og aktivitet. Fra menigheten flyttet til Bergen med omlag 200 medlemmer i 1992 hadde den vokst til omlag 2700 medlemmer ved inngangen til 2006. De drev egen barnehage, barneskole, ungdomsskole, videregående skole og hadde landets største bibelskole. Menigheten drev misjonsarbeid i en rekke land og hadde et større mediearbeid. 25 menigheter over hele landet stod i nettverk med Levende Ord og under «apostolisk tilsyn» av pastor Enevald Flåten.

Menighetens ubestridte og omstridte pastor Enevald Flåten skapte seg et navn langt utenfor egne rekker. Rikspolitikere reiste til deres sommerstevne for å være med på debatter. Ved flere anledninger kom det kontroversielle utspill fra menigheten, blant annet i synet på homofili og islam.

Menigheten hadde et effektivt informasjonsapparat, og kulturen var preget av sterk lojalitet mot menighetens ledelse. Menigheten hadde ingen tillitsvalgte eller fagforeninger, som kunne målbære kritiske holdninger til menighetens ledelse. Flåten hadde i realiteten all makt i både åndelige, økonomiske og administrative saker.

b) Sentral problemstilling i starten:

Er informasjonssjefens oppsigelse uttrykk for en konflikt mellom menighetens hovedpastor og grunnlegger Enevald Flåten og andre medarbeidere i menighetens ledelse?

Spørsmålet var aktuelt siden vi i desember 2005 hadde skrevet at menighetens ungdomspastor hadde trukket seg på grunn av uenighet med hovedpastor.

c) Problemstillingen ble endret underveis: Fra å være en konflikt på ledernivå kom saken utpå våren til å handle om en konflikt som berørte store deler av menighetens medlemsmasse. En rekke medlemmer har forlatt menigheten i løpet av 2006. Menighetens grunnlegger og hovedpastor Enevald Flåten ble høsten 2006 bedt om å trekke seg fra sin lederstilling. Virksomheten er kraftig redusert som følge av konflikten: Bibelskolen kom såvidt i gang i høst grunnet sviktende rekruttering, menighetens grunnskole har skiftet navn, videregående skole har skiftet navn og fått flere samarbeidspartnere, planer om høgskole er lagt på is, og de store sommerkonferansene er foreløpig avlyst. Vedtektene er endret. Nye vedtekter gir mindre makt til pastor og mer reell makt til et demokratisk valgt styre.

Vårt arbeid med saken har i stor grad handlet om å avdekke et syn på åndelig lederskap som er ukjent for de fleste, også for de fleste aktive kristne. Levende Ord har stått for et syn på ledelse som i korthet går ut på at Gud formidler sine visjoner og sine planer for menighet og enkeltpersoner gjennom pastor. Guds velsignelse blir formidlet gjennom pastoren og «nedover» i systemet. Det hører med til denne teologien at de som er innenfor menigheten, lever under en spesiell beskyttelse fra Gud.

Denne beskyttelsen kan bli tatt bort, dersom man forlater menigheten. Dette har vært en av grunnene til at mange medlemmer har vært forsiktige med å kritisere pastorens lederstil og disposisjoner.

d) Kilder:

- Åpne kilder i og rundt menighetens ledelse: pastor, styreleder, fungerende pastorer, rådgivere, advokater og andre ansatte.

- Anonyme kilder med bakgrunn fra eller tilknytning til menigheten.

- Skriftlige kilder har det vært få av, og det har vært lite og til dels overflattisk informasjon å hente fra disse kildene. Årsmeldinger, regnskap og vedtekter er innhentet fra Fylkesmannen i Hordaland. Menigheten er ikke underlagt offentlighetsloven, og jeg hadde derfor ingen postlister å sjekke. Viktig fakta- og bakgrunnsinformasjon om et større disspeltrenings prosjekt i Danmark er hentet fra menighetens magasin «Flammende ild»,

hvor det ble presentert som et visjonært prosjekt som skulle danne utgangspunkt for evangelisering og misjonsarbeid over hele Europa. I etterkant kunne jeg hente faktakunnskap om dette prosjektet i mitt arbeid med en sak om økonomiske og åndelige disposisjoner knyttet til dette prosjektet. Kombinert med regnskapsopplysninger gav dette meg avgjørende faktakunnskap om det som skulle vise seg å være et mislykket menighetsprosjekt.

Konflikten forsterket seg flere hakk da pastor innsatte en britisk vikar for seg selv. I forbindelse med denne delen av konflikten, fikk jeg tilgang til et internt notat, der øvrlig lederskap rettet sterk kritikk mot vikaren og beskyldte ham for «åndelig overgrep» etter at han i full offentlighet hadde benyttet en såkalt profeti for å peke ut Enevald Flåtens mostandere i konflikten.

- Jeg holdt meg jevnlig oppdatert - gjerne på kveldstid - på blogger og nettsteder hvor konflikten ble diskutert, spesielt av tidligere medlemmer av menigheten. Enkelte detaljer vedrørende konflikten ble på et tidlig tidspunkt i krisen diskutert på menighetens eget nettsted loud.no. Spesielt etter menighetsmøter og ledermøter visste jeg at enkelte medlemmer gikk hjem og blogget om det de hadde opplevd.

- Lyddopptak med ca 4 timers materiale fra interne møter i menigheten, levert av anonym kilde. Det lengste av lyddopptakene - ca 3 timer - var fra et ledermøte med ca 300 ledere tilstede. I dette møtet ble det rettet sterk kritikk mot menighetens pastor, og det ble fortalt en rekke historier med kritisk brodd mot hans måte å utøve lederskap på.

- Totalt var ca 25 personer sentrale kilder i mitt arbeid med saken.

e) Ca 250 arbeidstimmer er brukt på prosjektet, derav anslagsvis 20 timer på fritid.

f) Spesielle erfaringer:

- Nytteverdien av å ha opparbeidet et tillitsfullt og ryddig forhold til sentrale kilder i «fredstid». Den etablerte kontakten med informerte kilder i og med tilknytning til menigheten framstår i ettertid som avgjørende for framdriften i mitt arbeid med saken.

- Kollega Astrid Dalehaug Norheim og jeg arbeidet i utgangspunktet sammen om disse sakene fram til begynnelsen av mars 2006. Hun hadde slektninger som gikk i menigheten og valgte derfor å trekke seg fra arbeidet med saken.

- Opplevelsen av at egne forestillinger om en «lukket sammenheng» til dels ble gjort til skamme. Viljen til åpenhet var større enn jeg hadde forutsatt, selv om en av årsakene kan være et oppdemmet behov for slik åpenhet.

- En av de største utfordringene knyttet til å arbeide med denne saken, har vært å sette sammen enkeltstående brikker som gjennomgående har bestått av mangelfull og uverifisert informasjon. Et tips: «Nå har NN også trukket seg.» NN vil ikke kommentere saken, og jeg må gå videre til anonyme og åpne kilder og til slutt innhente kommentarer fra menighetens ledelse. Slike eksempler har det vært mange av i arbeidet med Levende Ord-konflikten.

- De fleste nyhetssaker blir gjerne til i kombinasjon av en skriftlig og noen muntlige kilder. Det spesielle med å arbeide med konflikten i Levende Ord omtrent sammenhengende i 11 måneder, har vært at en hele tiden må skifte mellom ulike arbeidsteknikker og ulike former for kildemateriale.

- Ethiske dilemmana knyttet til å arbeide med en sak hvor det ligger i sakens natur at de fleste innfallsvinkler har å gjøre med hovedpastors måte å utøve lederskap på. Pastor har vært sykmeldt i hele perioden hvor krisen har vært gjenstand for mediedekning, og kravene til kritisk journalistikk er fortløpende balansert mot grunnleggende personvern hensyn i forhold til en person i livskrise.

- Takknemlighet over å få jobbe i Vårt Land med en slik sak, med stor vilje til åpenhet om saklige forhold, men uten å oppleve press til å offentliggjøre følsomme og nærgående detaljer som jeg har fått kunnskap om underveis i arbeidet. Jeg har hatt uvurderlig nytte og hjelp av å kunne arbeide med en kollegaer som har kommet med en rekke nyttige innspill til min befattning med denne saken.

Bergen 15. januar 2006

Jarle Kallestad